

Berlin-Niederschöneweide – Miejsce Pamięci Obózu dla Robotników Przymusowych

Historia

W całym Berlinie ponad **400 tys. robotników przymusowych** pracowało na rzecz przedsiębiorstw prywatnych i państwowych, a częściowo nawet parafii. Często żyli oni w nieludzkich warunkach. Również wobec nich obowiązywały rasistowskie reguły: podczas gdy Belgom, Francuzom i Holendrom powodziło się w miarę znośnie, Polacy, Rosjanie, Białorusini i Ukraińcy, a po 1943 r. również i Włosi traktowani byli wyjątkowo okrutnie. **Tysiące z nich zmarło lub zostało zamordowanych.**

Christoph Kreutzmüller

Pamięć

W 1995 r. zachowany budynek obozowy na Britzer Strasse został objęty ochroną zabytków. Z inicjatywy Berlińskich Warsztatów Historycznych [Berliner Geschichtswerkstatt] w 2001 r. umieszczono tam tablicę pamiątkową. W sierpniu 2006 r. na terenie b. obozu otwarto Centrum Badań i Dokumentacji Pracy Przymusowej. Były obóz stał się tym samym pierwszym miejscem pamięci w Niemczech, poświęconym wyłącznie robotnikom przymusowym. Patronat nad nim objęła *Fundacja Topografia Terroru* [Topographie des Terrors].

Wskazówka: Pomnik poświęcony obozowi pracy przymusowej i filii obozu koncentracyjnego znajduje się na Sonnenallee 181-189 w dzielnicy Neukölln. Po zmroku, przy zbliżaniu się do tego miejsca na chodniku pojawia się wyświetlany tekst informacyjny o więzionych tu osobach.

Na cmentarzu katolickim św. Jadwigi [St. Hedwigs-Friedhof] w dzielnicy Hohenschönhausen pochowanych jest 1647 radzieckich robotników przymusowych, którzy zginęli lub zostali zamordowani w Berlinie. Po wojnie ustawiono tam kamień poświęcony ich pamięci, na którym jednak nie ma informacji, że zmarli byli robotnikami przymusowymi.

Christoph Kreutzmüller

Informacje praktyczne

Berlin-Niederschöneweide – Miejsce Pamięci Obózu dla Robotników Przymusowych
Dokumentationszentrum NS-Zwangsarbeit (Centrum dokumentacyjny o pracy przymusowej podczas II wojny) Dojazd: S-Bahn
Bahnhof Schöneweide (10 minut pieszo) Bus: 160, 167 (przystanek Dokumentationszentrum NS-Zwangsarbeit)

Berlin-Schöneweide Britzer Straße 5 12439 Berlin
tel. +49 (0)30 6390 288 0
fax: +49 (0)30 6390 288 29
<http://www.dz-ns-zwangsarbeit.de/>
E-Mail: schoeneweide@topographie.de
Godziny otwarcia: wtorek – niedziela: 10.00 – 18.00
Wstęp wolny.

Galeria

Ankunft von Zwangsarbeitern in Meinerzhagen, 1944 (Propagandafoto) © Stadtarchiv Meinerzhagen

Baracke 13, Blick von der Rudower Straße Foto: Dokumentationszentrum NS-Zwangsarbeit Berlin, Hoffmann

Gelände Dokumentationszentrum NS-Zwangsarbeit Berlin, Britzer Straße. Foto: Dokumentationszentrum NS-Zwangsarbeit Berlin, Hoffmann